

Funkcja kamery w opowiadaniu filmowym

Uwagi na temat filmowej narracji wizualnej, wykorzystującej właściwości pracy kamery

Autor: mgr Maciej Kozłowski

Promotor: Prof. dr hab. Jolanty Dylewskiej

Promotor pomocniczy: dr Wojciech Staroń

Dysertacja jest poświęcona analizie języka obrazu filmowego, a w szczególności pracy kamery filmowej i jej właściwościom, które są w stanie wyrażać i podkreślać sensy ukryte w scenariuszu. Takie elementy związane z kamerą jak jej ruch w relacji z inscenizacją, zastosowane obiektywy, kompozycja kadru oraz punkt widzenia zostaną poddane analizie z uwzględnieniem kontekstu całego filmu. Strategie filmowe związane z pracą kamery były zawsze istotnym elementem języka kina, a dodatkowo stają się coraz bardziej popularne we współczesnym kinie i nawet dzieła o charakterze komercyjnym sięgają po opowiadanie historii przez obiektyw kamery. Założeniami metodologii dysertacji jest analiza wspomnianych elementów narracji wizualnej związanych z pracą kamery i umiejscowienie ich w całej kompozycji filmu. Odstania się w ten sposób unikalna relacja pomiędzy częścią i całością w ramach całościowej i teleologicznej struktury dzieła filmowego. Proces interpretacji może poruszać się na różnych poziomach i kierunkach, włączając formalną analizę języka filmu, która ma tutaj swoje zasadnicze znaczenie. Powstaje w ten sposób ruch koła hermeneutycznego, które umożliwi całościowe rozumienie filmu, budując w efekcie tego tożsamość narracyjną u odbiorcy, pozwalając mu lepiej zrozumieć siebie i otaczający świat przez dzieło sztuki. Wśród najbardziej istotnych strategii wizualnych narracji trzeba wymienić antropomorfizację kamery, która przejmuje ludzkie cechy i upodabnia się do ludzkich zachowań. Jest ona najbliższą istotą, jedynym przyjacielem, który w pełni widzi dramat Rosetty, głównej bohaterki filmu braci Dardenne. Oprócz tego narracja za pomocą kamery może stworzyć kontekst do wejścia filmu w głęboką relację etyczną i metafizyczną z widzem, wywołać emocjonalny wstrząs poprzez jednoczesne ograniczenie środków operatorskich. W twarzy Szawła w filmie László Nemesa pojawia się epifania, nawołująca do wiary w miejscu, gdzie wszelka nadzieja umarła, a kamera jest świadkiem, dzięki któremu to objawienie może zaistnieć. Praca kamery może także z wyjątkową siłą pokazać upływ czasu i wieczną przemianę materii świata, budując jednocześnie osobistą subiektywną perspektywę narracji jak to ma miejsce w *Zwierciadle* Andrieja Tarkowskiego. Czasami sam fakt filmowania jest tak nierozdzielnie związany z inscenizacją, że praca kamery reprezentuje właściwości jakiegoś demiurga, od którego istnienia uruchamia się całe opowiadanie filmowe i taka sytuacja ma miejsce we wczesnych, konceptualnych dokumentach Siergieja Łoźnicy. Na koniec zostanie prześledzona strategia pracy kamery, gdzie stara się ona być jednym z bohaterów filmu, narratorem, który ma własną wolę, wie więcej niż inni bohaterowie dramatu oraz widz i intencjonalnie opowiada historię, pokazując dzięki swoim właściwościom, że czas i przestrzeń stanowi jedno, płynne continuum. Z tej wyjątkowej perspektywy jest pokazany świat w filmie *Birdman* Alejandro Gonzáleza Iñárritu.

“Work of a Movie Camera in Film Storytelling Remarks concerning work of the movie camera in cinematic visual storytelling”

The dissertation is devoted to analysis of visual storytelling in film, which presents an opinion regarding the work of movie cameras and how they are able to visually express and emphasize the meaning hidden in a plot of a script. Moreover, camera movements, varied types of lenses, frame composition and exposure become an important part of cinematic language, which can be individually interpreted and described in the context of an entire film. Using camera features in an artistic expression is a very common strategy in contemporary cinema, and even in the top box office productions, filmmakers strive to tell the story through the camera. My methodology of research is to describe small parts of film narration concerning only camera work and find a place for them in the whole composition of the film work.

The unique correlation between a part and the whole of the art masterpiece that consists of reflecting each other will be shown. It is possible to find elements of the same characteristic structure in both varied parts of the aforementioned correlation. This allows movement within interpretations from a very simple level to the most complex one and back again. It is a kind of film work's approach that resembles the hermeneutic circle, which gives humans one of the most important abilities to understand themselves through art. Among the most essential strategies of visual storytelling can be listed an anthropomorphism of the camera work that strives to express features of human personality and behavior. The movie camera is the closest being and the only friend who fully sees the tragedy of Rosetta, the main character of film by Dardenne brothers. Moreover camera visual storytelling can prepare background to establish deep ethical and metaphysical relation with the viewer, to bring on the strong emotional impact on them using very limited film language at the same time. An epiphany occurs in the face of Saul in film by László Nemes to manifest faith in the place where is no hope. The movie camera is a witness due whom a revelation has an opportunity to appear. Camera work as a part of film language is also able to depict with unique power the passage of time and the constant transformation of the world, simultaneously creates personal and subjective perspective of narration like in *The Mirror* by Andriei Tarkovsky.

Sometimes the fact of shooting is in so inseparable relation with the entire concept of the movie that camera work can represent attributes of demiurge who allows to initialise film storytelling and such idea is present in early, conceptual films by Siergiej Loznitsa. At the end of dissertation is analysed the strategy of visual storytelling where the camera strives to be one of the character of the movie, a narrator who has his own will, knows much more than other film protagonists and the viewers, intentionally tells the story and shows liquid continuum of the space and the time. Such pictured world by work of the movie camera is shown in *Birdman* by Alejandro González Iñárritu.

Autor zdjęć/Director of Photography

Miłość i puste słowa film dokumentalny w reżyserii Małgorzaty Imielskiej

Film opowiada historię starszego małżeństwa, w którym mąż opiekuje się chorą na chorobę Alzheimera żoną. Akcja dzieje się na przestrzeni 3 lat, podczas których widoczny jest postęp choroby. Kamera subtelnie i z szacunkiem dla bohaterów obserwuje ich walkę z cierpieniem oraz zmaganie się z problemami codzienności. Te trudności nie byłyby możliwe do pokonania, gdyby nie miłość, która po wielu latach cały czas spaja małżeństwo. Dramat jest opowiadany kamerą, która stara się jak najmniej ingerować swoją obecnością w filmowaną rzeczywistość. Wielkim tematem filmowym wyrażającym emocje bohaterów jest zbliżenie ich twarzy, gdzie u niego widać jego troskę i opiekuńczość, a u niej powolne odchodzenie w otchłań, rozbijane przeblyskami świadomości.

Love and Empty Words documentary by Małgorzata Imielska

The film depicts a story of an older couple where husband takes care of his wife suffering from Alzheimer's disease. After 3 years of shooting the progress of illness has become visible. The camera observes the couple, their fight with pain and everyday problems. These difficulties are able to overcome due to love which still unites the marriage after many years living together. The drama is hidden behind the surface of reality and the camera strives to not to interfere with the subject. One of the greatest film theme which is able to express emotions of the characters is the face close up. The viewer can be then very close to see care in husband's eyes and in her eyes - slow submerging in silence cut by gleams of consciousness.

Trains Poppy Ackroyd teledysk w reżyserii Joli Kudeli

Poppy Ackroyd to brytyjska, postklasyczna kompozytorka, której ulubionymi instrumentami muzycznymi są fortepian i skrzypce, wykorzystywane w nietradycyjny sposób. Tworzy swoją muzykę poprzez samplowanie dźwięków, uderzeń i rytmów, które powstały na skutek stukania w struny i obudowy instrumentów. Te zjawiska dźwiękowe są nagrywane i zapętlane, a następnie na to są nakładane kolejne warstwy dźwiękowe aż do osiągnięcia brzmienia orkiestry, które ostatecznie zostaje uzupełnione czystym dźwiękiem klasycznego pianina. Ten proces komponowania muzyki zainspirował sposób narracji filmowej. Świat w nim przedstawiony jest drganiem, które ma charakter powtórzenia o określonych rytmach. Przyroda pulsuje, odsłaniając ukryty transcendentalny rytm. Dwa światy, żywoły przyrody oraz przestrzeń wewnątrz pianina artystki przenikają się wzajemnie, egzystując obok siebie. Życie jest przedstawione jako podróż, a struny pianina wyznaczają jej kierunek, podobnie jak stare tory kolejowe, które prowadzą kamerę. Świat został wizualnie zamknięty wewnątrz pianina, które wyznaczyło jego ramy. Wszystko to ostatecznie znika gdy muzyka przestaje grać.

Trains/Poppy Ackroyd videoclip by Jola Kudela

Poppy Ackroyd is a British post-classical composer.

Her main instruments are the piano and the violin, but she doesn't treat them in a classical way. She creates her pieces by sampling sounds, beats and rhythms she generates by tapping the housing and strings of her instruments. She loops and records them, successively adding further layers of sound, until a new orchestral space is achieved. She completes this by adding the clean sound of a classical piano.

This process has inspired the narration of the film.

The world is seen as a vibration, and everything in it is seen as rhythm and repetition.

Nature pulsates, creating a transcendental pulse.

Both worlds - elements of nature and the space within her instrument - coexist and filter through each other. Life is a journey and the strings, just like railway tracks, mark the direction. The world is enclosed in the piano, and the piano becomes the world.

The world vanishes when the music stops playing.